

litások viharos száguldásának és a filmművészet megállapodásra hajlamos csigajárásának ellentétéről van szó, amely egyre új formák és kifejezésmódok keresését teszi szükségessé. Ma Dovzszenko filmjei sem fejezik ki maradéktalanul az új orosz élet ragyogó optimizmusát. E nélkül pedig a realizmus ismét nem teljes. Legélesebben mutatkozik a rendezők meg nem értése azon tényben, hogy az új filmek csaknem kizárólag az új társadalom születési éveinek hősiek harcaival foglalkoznak.

Nem kételkedhetünk azonban abban, hogy csak átmeneti válsággal állunk szemben. Az a film, amely olyan nagyszerű utat tett meg az elmult esztendő folyamán, ezuttal is rövidesen megfogja találni azokat az eszközöket, amelyekkel a legszebben és legigazabban ábrázolhatja az új embert: jelenével és határtalan kilátásaival.

Pallér Ervin

SEVSENKO TARASZ. Ebben az esztendőben emlékezik meg az ukrán nép nagy költőjéről, Sevsenko Tarasz Grigorovicsról, halála 75. évfordulója alkalmából. Sevsenko olyan nemzetnek volt a fia, amelyet életének minden megnyilvánulásában lábbal taposott a cárizmus. Természet-szerűleg következik ebből költői munkásságának nemzeti irányzata. Sevsenkótól azonban távol áll minden sovinizmus. Nemzeti érzése forradalmas feszítő erő. A zsarnok gyűlöletében, mély cselekvő humanizmusában, a méltányosság és a testvériség követelésében európai színvonalra emelkedik. A Heine, Petőfi, Freiligrath, Lamartine, Puskin, Beranger és Shelley generációval olvad egybe.

1814-ben született. Legfiatalabb gyermekkorától kezdve a kimondhatatlan nyomorban vergődő ukrán „jobbágyelkek” izzó gyűlöletét szívja magába. Öt sem kíméli a sors. Kilencedik évében anyját veszti el, majd tizenkettedik esztendejében apja is meghal. Egyedül állt a nagyvilágban. A körülmények kedvező összetalálkozásának véletlenje folytán szobrászatot meg festészetet tanulhat. Verseket ír. Huszonöt esztendőskorában már neve van: mint festőnek és költőnek egyaránt.

Ő maga a költészetre érez elhivatottságot. A gyermekkorban átélt és a maga körül látott minden nyomorúság gyújtó áradatként hömpölyög keresztül tollán. Akár az emberek egyenlőtlenségéről, az államformáról, a cárokról vagy a parasztság elnyomásáról ír, akár az ukrán nép történetének motívumait vagy lírai témákat göngyölit fel: minden sajátos érot, utólérhetetlenül színes kifejezésmódot és magával ragadó forradalmas szellemet nyer, amint alkotóműhelyének kohójába kerül.

Első ukránnyelvű versfüzete mély hatást váltott ki. Bár csak csekély példányszámban jelent meg, egy csapással magára irányította vele a cári birodalom haladó elemeinek figyelmét és magára vonta az államhatalom haragját. Ezután csodálatos merészségű és nagy irodalmi becsű alkotások sora kerül ki tolla alól. Ezek közül a „Kaukázus”, a „Cárok”, az „Álom”, a „Jobbágy” és még sok más ma is példával szolgálhatnak a fiatal költő-generációnak gondolatuk mélységével, a szabadságra törő ember hitvallásának merészségével és a forma lebilincselő fordulatoságával. Sevsenko, mint alkotómester, egymaga külön fejezetét képezi az ukrán irodalomnak.

A kormányzat, fellépésének legkezdetétől, gyanakvó szemmel kíséri működését. Sevsenko az elnyomott ukrán nép nyelvén írt. Már ez is elég lett volna arra, hogy a cárizmus ellenszenvét kiváltsa. Még inkább ez volt a hatása annak, amit írt. Költeményei akár nyomtatásban, akár másolatokban forogtak közkézen: gyűjtötták, szitották az elégedetlenséget. Felrázták az olvasót. A cárizmus ellen fordították, amelynek uralma az ukrán népet nyomorba és szolgaságba döntötte.

L Miklós cár bosszujára, akit később „gunyos és megvet” rímekkel búcsúztatott el az élettől, nem is váratott magára sokáig. 1847 tavaszán Kijevben bebörtönzik. Rövidesen a hírhedt petropavlovszki erődbe kerül. Innen pedig nem egykönnyen lehetett szabadulni. „Lázító hangú” versei miatt tíz esztendei börtönre ítélik. Büntetését különböző várfogházakban tölti ki. Mivel munkájával ott sem hagy fel, megtiltják, hogy tollat vagy ecsetet vegyen kezébe. Meg akarják törni hajlíthatatlan szellemét. Azt szeretnék, ha a törvények és a cár jámbor tisztelőjeként kerülne vissza az életbe, ha már a börtön levegője előbb nem végez vele.

Nem sikerült. Mikor 1857-ben ismét szabadlábon van, életének még hátralevő négy esztendejét ugyanaz a harcos munkásság tölti be, amely fiatalságában is szembeállította a cárizmussal. Szentpéterváron a rendőrség felügyelet alá helyezi. Sevsenko Ukrajnába megy. Keresztül kasul vándorolja annak végtelen síkjait. Testi ereje azonban nem sokáig bírja. Megbetegszik és 1861-ben Szentpéterváron, az „idegenek közt” hal meg, szomorú elhagyatottságban.

Sevsenko nagy volt a költészet minden területén. Mégis egy félévszázadon keresztül elhallgatták és elfojtották írásait. Amikor francia, német, angol meg más nyelveken már utat talált a világirodalomba, Oroszországból még mindig száműzte az a rendszer, amely életében tíz hosszú esztendőn keresztül egyik tömlőcből a másikba vetette. Csak az ukrán népnek általa megjósolt felszabadulása után került az őt megillető helyre. Művei ma sok millió példányban forognak közkezen az új Oroszország népeinek egy sor nyelvére lefordítva.

Nagy szolgálatot tenne kulturánknak az, aki hivatott tollal a magyar olvasóközönség számára is hozzáférhetővé tenné alkotásait. (—cs—y)

GAZDASÁG ÉS POLITIKA

VILÁGPOLITIKAI VÁLTOZATOK

Az olvasót, aki figyelemmel követi a világpolitika fejleményeit, nem fárasztjuk a részletek tömegével. Csupán utalni kívánunk e rovatban sorozatosan megjelent írásainkra, amelyeknek feltételezett ismerete átvezet mai fejtegetésinkhez.

Azzal zártuk a májusi számban, hogy Olaszország győzelmes abesz-zin hadjáratát a nyugati nagyhatalmak habozó, felemás magatartása tette lehetővé. Megállapítottuk azt is, hogy a népszövetségi szankciós eljárás csődöt mondott, mivel a rendszabályokat erélytelenül, tökéletlenül alkalmazták. Ebből azt a felismerést vontuk le, hogy nem a Népszövetségét kell elvetnünk, hanem eddigi gyakorlatát, amely nem volt képes elejét venni a támadó háborújának, s alkalmazott szankcióiban sem volt egyértelmű és hatékony. Ugyanezek a felismerések és tanulságok jutottak most kifejezésre Leon Blum, Eden és Litvinov genfi megnyilatkozásaiban. Mindhárman *egyöntetűen* leszögezik, hogy a népszövetségi szankciós-politika késedelmes és hiányos alkalmazása következtében juttott kátyuba, s ennek következményeként, nem a Népszövetség hatáskörének megszükitését ajánlják, hanem ellenkezőleg, a népszövetségi biztonsági rendszer, a szankciók kiépítésének és hiánytalan működésének új rendjét. Blum és Litvinov hangoztatják, hogy elejét kell venni hatékony eljárások megszervezésével minden támadó *kedvnek* — ugyanezt fe-